

HOOFSTUK I

DIE BEHOEFTE AAN 'N GEORGANISEERDE BEROEPSLEIDINGS-PROGRAM

I. INLEIDING:

Die probleem van die organisasie van die beroepsleiding word bewys deur die bevindinge van die moderne individuele of differensiale en beroeps-sielkunde ten opsigte van die feit dat daar fundamentele verskille van die individu bestaan en dat dit die beste aangewend kan word deur dit by die ooreenstemmende eienskappe van 'n beroep aan te pas. Die differensiale sielkunde bewys dat die individu alleen dan in sy werk presteer as hy gelukkig is in die be-oefening daarvan en as dit aanpas by sy intelligensie, aanleg, neigings, belangstellinge, ens., dit wil sê as self-realisasie plaasvind. (1) Op hierdie wyse bevorder hy nie alleen sy eie belang nie, maar bevoordeel hy ook direk die belang van die maatskappy in die algemeen deurdat sy prestasies vir die groter gemeenskap ook bevorderlik is. Die beroeps-sielkunde toon aan dat die verskillende lewensloopbane verskillende menslike eienskappe vereis as die keuse met sukses be-oefen moet word. (2) Die funksie van die beroepsleiding is om hierdie twee sake bymekaar te bring en te harmoniseer. Die organisasie van die beroepsleiding is die werklike bestaande masjinerie in die praktyk. Dat die moderne skool so 'n belangrike en integrale deel vorm in die oplossing van die probleem, spreek uit die aard van die strategiese posisie daarvan deurdat dit die mees gesikte maatskaplike instelling is om die doel mee te bereik. Hierdie probleem het in Suid-Afrika, in navolging van die ouer lande, ook reeds aandag ontvang. Daar is egter nog verskil van mening of dit/.....

(1) Sien ook: Myers G.E. *Principles and Technique of Vocational Guidance*. Mc Graw Hill & Co. Ltd. N.Y. 1941 *verskillend*.

(2) Sien ook: Münsterberg H. *Psychology and Industrial Efficiency* Constable. London 1913. Verskillend.

ning of dit wel 'n opvoedkundige, dan wel 'n arbeidsprobleem is soos in die verhandeling sal blyk. Dat die saak meer aandag geniet is gesond en vanuit 'n breë, nasionale oogpunt beskou, is dit daarom ook nodig om reeds vroeg in die ontwikkeling van die onderwys in Suid-Afrika navorsing aan die saak te wy.

2. DIE PSICOLOGIESE AGTERGROND:

a. Erkenning van die fundamentele verskille van die mens.

Die moderne psigologie erken dat daar 'n fundamentele verskil in elke mens is t.o.v. sy intelligensie, temperament, karakter, persoonlikheid, aanleg, neigings en belangstellings en dat die verskille so groot is dat dit selfs gemeet kan word. (1) Hierdie potensialiteite moet reg benut word en dit moet tot volle ontploeiing kom in die individu. Sodoende is hy gelukkig in homself en lewer hy 'n positiewe bydrae aan die samelewing. (2) Daar is egter ook die negatiewe sy van die saak. Die individu kan onaangepas tot sy werk wees en dit lewer beroeps-probleme naomt die intensiteit van die wanaanpassing varieer. Die beroeps wat 'n individu kon volg word in verskillende kategorie geplaas waarin elke kategorie sy menslike sieningskappe vereis om die beroep tot in die hoogste mate suksesvol te bedryf. Die vraagstuk ontstaan nou hoe die beroepskeuse gedaan moet word? Navorsings het aangetoon dat die jongdige individu nie in staat is om sy eie beroepskeuse te doen nie. (3) Daar moet beroepsleiding wees.

Die onderlinge verskille van mense is so groot en selfs so fundamenteel dat die mens in groepe of kategorie geplaa kan word volgens een of ander faktor wat die klassifikasie ten grond/.....

(1) Sien b.v. Vernon P.E. The Measurement of Abilities. University of London Press. 1940 p.1. et seq.

(2) Myers G.E. Principles and Technique of Vocational Guidance. Mc Graw Hill Book Coy. N.Y. 1941. p.75. et seq.

(3) Sien Bls. 10 hieronder.

ten grondslag lê. Bekende skrywers in hierdie verband is o.a. Heymans, Spranger, Kretschmer en Jung. (1) Hierdie verskille van mense onderling veroorsaak dat daar 'n baie groot verskeidenheid van groeperinge kan bestaan. Binne die bepaalde groepe is daar nog weer onderlinge en individuele verskille. Daar is dus geen twee mense wat eenders is op elke gebied nie, en gevvolglik is daar kans om mense volgens sekere faktore op 'n onbeperkte wyse te groeppeer.

b. Potensialiteit van die mens moet reg benut word: -

Die beroepssielkunde dring daarop aan dat die positiewe eienskappe van elke individu ten volle benut moet word. Dit betreur selfs die feit dat hierdie stelling nie in die vervloë dae ten volle benut is nie, want daardeur, so word geredeneer, is die mensdom waarskynlik soveel armer aan kultuur. Om te verhoed dat toeval sy rol speel in die ontdekking van telente of positiewe eienskappe wat die mensdom ten goede kan kom, word daarop aangedring dat die eienskappe van die jeug sistematies ondersoek moet word, met die oog op die ontdekking daarvan. Wanneer dit eers ontdek is moet dit ten volle ontplooï en gebruik word. (2)

c. Die mens moet na eie aard en smaak positief ontwikkel, word.

Die volle ontplooïng van die positiewe potensialiteit sorg dat die individu na eie aard en smaak ontwikkel. So kies hy die nering wat by sy psigologiese eienskappe pas. Die regte beroepskeuse bring dus ongetwyfeld veel persoonlike geluk en tevredenheid mee. Daar is die vreugde van eie skepping, van persoonlike ontwikkeling en die besef van eie waarde as 'n maatskaplike entiteit. Die geluk word gesmaak deur die besef van die waarde van die besondere bydrae aan die maatskappy.

Die moderne/...

(1) Coetzee J.C. Inleiding tot die Emperiese opvoedkunde. Pro. Ecelesia Drukkery. Stellenbosch 1942. p.59 et.cet.

(2) Myers G.E. Principles and Techniques of Vocational Guidance. Mc Graw Hill Book Coy. N.Y. 1941 p.73. et.cet.

Die moderne sielkunde erken die maatskaplike waardes van die mens wat tot volle ontplooiing kom. Dit vorm 'n tegstelling teen die industrialisme en kimmersialisme van die afgeloede eeu wat geen erg aan die talent van die individu gehad het nie, behalwe die finansiële voordeel wat dit vir die industries of die handel meegebring het. Die geluk van die individu het eenvoudig nie getel nie. Hierdie uitbuiting word vandag deur die beroepssielkunde bestry. Dit gaan uit van die standpunt dat die persoon wat geen plesier in sy werk vind nie, of daar nie van hou nie, ook nie vir die maatskappy volle finansiële waarde kan lewer nie. Aan die anderkant beverder hy die maatskappy se belang en is hy nuttig as hy plesier vind in sy werk. Daar ontstaan geen antisosiale neigings soos issegriummigheid en lusteloosheid nie, m.a.w. die bydrae tot die maatskappy se belang is positief en konstruktief.(1)

d. Negatiewe gevalle van beroepskeuses:

Teenoor hierdie positiewe waarde van die bydrae van die mens vir die samelewing, as sy kragte en eienskappe reg benuttig word deur die regte lewensloopbaan te kies wat by sy persoonlike eienskappe pas, staan die mens wat 'n foutiewe keuse in sy beroep maak. Die foutiewe keuse van 'n beroep, deurdat die nodige temperament of talente of ander persoonlikheidseienskappe wat nodig is vir die beroep, ontbreek, bring vir die individu self baie persoonlike ongerief en verliese mee. Daar is die gevalle van die foutiewe keuses in beroepe, die beroepe wat tot niks lei nie, d.w.s. die doodloop-beroepe- die swak aangepastes, die swak kenses en die toevalskeuses.

e. Die wan-aangepastes:-

Die foutiewe/.....

(1) Myers. G.E. Principles and Techniques of Vocational Guidance. Mc Graw Hill Book Coy. N.Y. 1941. p.60 et seq.

Die foutiewe keuse van 'n beroep bring mee dat die mens dit vir homself en sy medemens- d.w.s. vir sy familie, vriende, medewerkers of werkgewer- baie ongelukkig maak deurdat hy abnormaal teenoor hulle optree. In homself is hy ongelukkig want sy werk vorm vir hom nie die brandpunt van sy lewe nie. Sy mislukking om sy skeppingsvermoë tot uiting te bring versteur sy gevoel van eie-waarde en dit is 'n versteuring van een van die mees fundamentele sentimente van die mens. Baie van die wanaangepastes word gedurig ontslaan en swerwe van werkplek na werkplek om maar weer te vind dat daar nie vir hulle geskikte werk beskikbaar is nie. Indien hulle slaag om dit te bekom, behou hulle dit nie vir 'n lang periode nie. Burt skryf omtrent hierdie gevalle:

"Everyone who has worked among the derelicts of society, can testify how prominent a part is played by vocational mal-adjustment in human men- in the production of misery, of crime, of alcoholism and of mental breakdown" (1)

Macrae weer, wys daarop dat die nywerhede groot verlies lei deur hierdie foutiewe keuses, hy sê:-

"Excessive labour turn-over, loss of output, spoiled work, absenteeism, sickness, accidents, and bad factory morale ----" (2)

Die wanaangepaste is geneig om vitterig, baie fout-vinderig, brommerig en issegriummig te word veral met die mense wat feitlik verplig is om daeliks met hulle kontak te maak. Hulle is gedurig onderhewig aan aanvalle van swaarmoedigheid. In hulle omgewing skep hulle onrustigheid. Soms trag hulle doelbewus om ander ongelukkig te maak deur drank-misbruik en misdaad of deur toepassing van geestelike wrede. Toestande soos oormatige moegheid, middeljarigheid, vrees, of gebrek aan/.....

1. Burt C. Vocational Diagnosis in Industry and at School. Lectures on Industrial Administration. Editor B. Museis -Pitman, London. 1920.

2. Macrae A. The Case for Vocational Guidance. Pitman- London 1934. p.32.

gebrek aan geleenthede vir skeppende vermoë wat in ooreenstemming met hulle talente en begeertes is mask dat hulle by die dag swakker word om hulle pligte behoorlik tot uitvoering te bring. (1)

II. Doodloop-beroeps:

Ewe problematies is die s.g. doodloop-beroeps. Reeds in 1910 wys die Royal Commission on the Poor Laws and Relief of Distress van Engeland (2) daarop dat niks 'n dieper indruk gemaak het op die kommissie as die "wanton pauperization of Englands energetic youth." (3) In die meerderheidsverslag beklemtoon die kommissie die groot waarde wat aan seunsarbeid geheg word en die oortuiging word uitgespreek dat dit missien een van die ernstigste probleme was waarvoor die kommissie te staan gekom het, d.w.s. die probleem van die werkloosheid. Goed afgerigte seuns vind dit reeds moeilik genoeg om 'n vaste betrekking te kry in die geskoolde ambagte. Die noodsaaklikheid van leiding om te verhoed dat so baie jeugdiges doodloopberoeps kies word deur die genoemde kommissie beklemtoon. Die oortuiging word uitgespreek dat die mees gevarelike stadium in die lewe van die jeugdige die is wanneer hy die laerskool verlaat om werk te soek. Navorsing het aangetoon hoe moeilik dit gaan vir elke jeugdige om die regte stap te doen op hierdie onvolwasse stadium. Dae moeilikheid kan grootliks toegeskryf word aan die onvermoë van die ouers om die nodige informasie in verband met die toesande van indiensneming te verkry, maar alle skuld kan nie op die skouers van die ouers gelê word nie. Daar moet ook beroeps/.....

-
1. Myers G.E. Principles and Techniques of Vocational Guidance. Mc Graw Hill Book Coy. N.Y. 1941. p.60 et.cet.
 2. Bloomfield M. The Vocational Guidance of Youth. Houghton Mifflin Coy. Boston 1911. p.13
 3. I+bid. p.13.

beroepsleiding in die skool wees.

iii. Swak aangepastes:

Minder problematies is die persoon wat net swak aangepas is. Die verlies vir homself en vir ander is ook waarskynlik minder as hy van beroep verander as wanneer hy aanbly in 'n beroep waarvoor hy nie heeltemal geskik is nie. Die gehalte werk wat hy lewer kan wel bevredigend wees, maar dit toon nie die hoë gehalte van die man wat werk verrig waarvoor hy uitgeknip is nie. Die moontlikheid is natuurlik altyd daar dat 'n persoon wat tegnies vir die werk afgestudeer is die werk wel sal kan verrig. Sy prestasies is egter altyd geringer as die persoon wat aanleg of neigings vir die werk vertoon. In hierdie verband verskaf die plastiese kunsste vir ons talle van voorbeelde. Tegnies is persone in hierdie kunste somtyds hoogs geskoold en aan die tegniek van hulle werk ontbreek daar ook niks nie. Wat egter gevoel word is dat die psige van die kunstenaar nie uit sy werk uitstraal om dit 'n ware kunsstuk te maak nie. Hierdie persone vorm nie juis 'n groot probleem vir die maatskappy, in soverre hulle nie negatiewe neigings vertoon nie, maar hulle vind hulle self nie. Hulle is nie volkome gelukkig nie. Die geluk word buite hulle werk gevind in die vorm van stokperdjies of vermake om afleiding as die hoof tema van hulle lewe te beskou en die daelikse werk eenvoudig as 'n middel om die pot aan die kock te hou, maar wat hom terselfdertyd voldoende fondse verskaf om aan sy vermake - sy werklike lewe - te kan deelneem. (1)

iv. Toevallighedskeuses:

Die volgende groep persone is die wat hulle keuse deur blote toeval doen deurdat sistematiese beroepsleiding ontbreek. Toeval speel waarskynlik sy rol as gevolg van die ekonomiese/.....

1. Sien ook: Myers G.E. Principles and Techniques of Vocational Guidance McGraw Hill Book Coy. N.Y. 1941. p.74 et.cet.

ekonomiese druk en deels as gevolg van die feit dat die toekomstige werkers nie genoeg weet van die aard van die beroep waarin hulle persoonlike eienskappe hulle in staat sou stel om die meeste sukses te behaal nie.

Daar kan egter nie beweer word dat die toevalskeuse altyd op 'n mislukking uitloop nie. Dit is ongetwyfeld waar dat baie persone in 'n toevallig gekose beroep vorder tensypte van die element van toevalskeuse. Sommige beroepe is so nou verwant aan mekaar dat sukses in een byna by implikasie sukses in die ander sou meebring, d.w.s. die gemeenskaplike elemente in die beroepe oorheers die spesifieke elemente. 'n Ander faktor wat meewerk dat die toevalskeuse-element uitgeskakel word is die intelligensie. Dit is tog 'n alledaagse feit dat die persoon wat 'n hoog intelligensie het 'n sukses kan maak van byna enige beroep waar intelligensie die hoofrol speel.

e. Beroeps-sielkunde stel vas dat verskillende beroepe verskillende menslike eienskappe vereis.

Die beroeps-sielkunde het vasgestel dat daar in die nywerheidswêreld en in die professies 'n baie groot verskeidenheid van beroepe of nerings is wat die beste beoefen kan word deur persone wat die besondere neigings, aanleg of persoonlikheid besit wat nodig is vir daardie beroepe. (1)

Neem b.v. die geval van die vee-artseny-kunde. Hierdie beroep wissel af van die private praktisyne in honde, beeste of perde, tot die van die amptenaar van 'n staats- of stadsdepartement wat administratiewe of professionele werk verrig. Daar is b.v. die municipale vee-artse wat die slagpale administreer; daar is die vee-artse wat hulleself in laboratorium opsluit/.....

1. Sien ook: Burt H.E. Principles of Employment Psychology Houghton, Mifflin N.Y. 1926. Verskillend.

toria opsluit en navorsingswerk verrig. Nou is dit 'n feit dat die eienskappe wat nodig is vir die algemene praktisyne verskil van die navorsingsbeampte of van die uitvoerende beamtes in die siviele diens.

f. Beroepsleiding bring die twee van mekaar-af-liggende eenhede bymekaar.

Die vraag ontstaan hoe daar vasgestel kan word vir watter bepaalde beroepe die individue geskik is en watter bepaalde eienskappe vir elke beroepsgroep nodig is. Dan is daar die vraagstuk hoe die individu die nodige beroepsinformatie moet bekom. Daar is ook die vraagstuk, dat, wanneer die informasie bekend is, hoe die individu in die beroep geplaas kan word, en indien die plasing 'n mislukking is, kan daar 'n verandering aangebring word? Die bymekaarbring van die verskillende eenhede, d.w.s. die beantwoording van hierdie verskillende vraagstukke, word deur die beroepsleidingsorganisasie beantwoord. Hoe meer samegesteld die hele saak word des te groter word die behoeftte aan wetenskaplike beroepsleiding omdat die samegesteldheid verwarring meebring.

g. Navorsing i.v.m. die keuse van beroepe:

Navorsing in verband met die keuse van beroepe teen aan dat die jeugdiges wat in die skool is, of wat werksoekend is, nie in staat is om 'n behoorlike keuse van hul eie te doen sonder hulp nie. Navorsers wat op hierdie gebied goed bekend is, is Menger, Harris, Wren, Culver, Sparling, Edgerton en Macrae. In Suid-Afrika het Prinsloo, Nel en van Rensburg ook gegewens in dié verband versamel.

Menger (1) het bevind dat 30.2% van 9,734 dogters wat as proefpersone gedien het die keuse op kantoorwerk laat val het, b.v. stencografie, sekretariële werk, boekhou en tikschrif;

29.6% het/.....

1. Menger C. The Significance of Vocational Choices of School-children and College Students N.Y. 1932 p.46, 59. et. seq.

29.6% het onderwys gekies en 9.9% verpleging. Uit die beroepe het daar dus sowat 70% kandidate hulle keuse gedoen. Menger het ook sowat 9,425 seuns as proefpersonne gehad. Hiervan het 14% engineerswese gekies, 10.3% lugvaart, 9.6% medisyne, 8.3% regte en 4.1% onderwys, 4.1% handel, en 3.7% meganika, d.w.s. 'n totaal van 54.2% in die sewe beroepe. Menger het ook gevind dat 'n groot aantal seuns en dogters hulle keuse op heeltemal onvoldoende informasie gedoen het. Dit word uit die volgende bewys: Van die wat twee jaar in die skool vertraagd was het 17.1% van die dogters verpleging gekies, 12.9% het stenografie verkies, 11.4% onderwys.

Van die ooreenstemmende groep seuns het 13.4% engineerswese gekies, 8.9% regte, 8.4% onderwys en 7.1% medisyne. Dit is natuurlik 'n bekende psigologiese feit dat persone wat soveel as twee jaar vertraagd is natuurlik maar min kansse het om in hierdie beroepe vordering te maak. Menger kom dan tot die volgende besuite:-

a. Van die leerlinge in die klasse in die laerskool tot die student in die Universiteit of Kollege vertoon 'n belangstelling in beroepskeuse.

b. Die keuses wat gedoen word is oor die algemeen swak oorweeg en is in baie gevalle buite verhouding met die eienskappe van die persoon en onredelik.

c. Die Jeugdiges is nie bekend met die heersende toestande wat voorkom in die beroepslewe nie en hulle besit geen kennis van die baie groot verskeidenheid van menings wat hulle kan volg nie.

d. Die Jeugdiges word sodoende slagoffers van 'n sosiale houding wat "Witboordjie" beroepe aan die werkers stel.

e. Dit is baie noodsaaklik dat die beroepsleiding en voorligting 'n deel gemaak word van die inhoud van die leerstof. Dit behoort reeds in die derde graad (Std.I) 'n aanvang te neem. Die kind moet ook 'n idee kry van die onderlinge verband van die beroepe. (1)

Die Navorsers/...

1. Menger C. The Significance of Vocational Choices of school children and College students N.Y. 1932. p.111.

Die Navorsing Harris het 800 studente in die lettere aan die Universiteit van Michigan vir beroepskeuse getoets en gevind dat meer as 50% die keuse t.o.v. hulle beroepe gedoen het sonder behoorlike informasie in verband met die beroepe.

(1)

Myers kwoteer ook navorsings deur Wren en Culver gedoen. Wren het gevind dat van 25% tot 35% van die studente van die Universiteit van Minnesota geen beroepskeuse gedoen het nie. Culver het navorsing op die Universiteit van Stanford gedoen en gevind dat van 45% tot 50% van die studente geen werklike beroepskeuse gedoen het nie.

Sparling het opnames ingestel onder die studente van Long Island University te New York, waarvan die meeste kinders van immigrante Jode was t.w. 85.4%. Die beroepskeuse was as volg: 46.1% kies medisyne, 19.9% kies tandheelkunde, 22.8% kies onderwys, 5.7% kies die regte, d.w.s. 94.8% kies professionele loopbane. Daarvan is slegs 2.6% van die studente se ouers professionele mense. Die kans wat die studente gehad het om 'n praktyk op te bou was baie swak omdat daar teen hulle gediskrimineer sou word. Die gevolgtrekkings waartoe Sparling geraak is:-

- a. Dat slegs 34% van die studente die nodige intelligentie besit het vir die beroep wat hulle gekies het, en
- b. dat 37% van die studente wat hulself vir beroepe wil laat oplei vakke nodig het waarin hulle prestasies swak was.
- c. Dat die studente min weet van die beroepe wat hulle van plan is om te volg. (2)

Norton het 'n ondersoek ingestel onder kinders wat reeds die skool verlaat het. 'n Betrekking is vir 'n kind wat die skool verlaat het baie belangrik. Die kinders huldig ook baie foutiewe/....

-
1. Sparling E.J. Do College Students Choose Vocations Wisely, Columbia Univ. N.Y. 1933. p.27. et.cet.
 2. Norton T.L. Education for Work. The Regents Inquiry. Mc Graw Hill Book Coy. N.Y. 1938. p.18. et.cet.

baie foutiewe voorstellings oor die vereistes van die beroepslewe. Die Navorsing het gevind dat dit meer vir hoëskool leerlinge as vir vakleerlinge geld. 17% van die hoëskool dogters en 40% van die seuns het geen besondere beroepsplanne gehad nie. Oor die algemeen verlang die hoëskool-kinders ook na "White Collar Jobs." (1)

Edgerton het 151 hooggeskooldé werkers in Canal Zone, Panama, ondersoek t.o.v. hulle metodes van werksoek "hit or miss try outs". Die skrywer vind dit skadelik en geværlik want dit breek selfvertroue en skep foutiewe houdings teenoor die werk. (2)

Macrae doen onder beskerming van N.I.I.P. (National Institute of Industrial Psychology) navorsing op 50 seuns en 50 dogters in die Londonse hoëskole in verband met die redes waarom hulle bepaalde beroepe volg. Die mees algemeen voorkomende rede was omdat hulle daarvan hou of daarin belangstel:

- a. omdat die lle. baie van 'n hoëskool-vak gehou het
- b. daar goed in presteer en dat daar gemeen word dat dit belangrik is vir die gekose werk,
- c. om die voordele van die gekose beroep
- d. omdat hulle glo dat hulle geskik is vir die werk. (3)

In Suid Afrika het Prinsloo, Nel en van Rensburg ondersoek in die verband gedoen. Prinsloo het individuele ondersoek ingestel na 'n aantal laer-, intermediere-, en hoëskoolleerlinge. Sy bevinding word in die o.s. tabel aangegee. (4)

TABEL I/.....

1. Norton T.L. Education for Work. The Regents Inquiry. McGraw Hill Book Coy. N.Y. 1938 p.18 et.cet.
2. Edgerton A.H. Vocational Guidance and Councilling. Macmillan N.Y. 1928 p.78.
3. Macrae. A. The Case for Vocational Guidance Pitman, London 1934, diverse paginas.
4. Prinsloo M.J. Beroepskeusevoorligting deur Skool en Jeugraad Potchefstroom Herald. 1933. p.89.

TABEL I.

KLASSIFIKASIE VAN BEROEPE MET AANTAL LEERLINGE
IN ELKE GROEP.

Beroepe	Hoërskool	Interm. skool	Laerskool	Totaal	%
Professies	454	56	161	671	65.4
Klerikaal	44	34	55	133	13.0
Ambagte	4	72	144	220	21.5
Ongeskoold	-	-	1	1	.1
TOTAAL	502	162	361	1025	100.0

Die b.g. tabel toon aan dat die grootste aantal kinders wat aan hierdie ondersoek onderhewig was die professies as loopbaan gekies het teenoor 'n minderheid wat die klerikale loopbane en ambagte kies.

Prinsloo vind verder dat daar verskillende motiewe deur die leerlinge aangegee word vir hulle keuse. By 'n klompie bespeur hy geen besondere motief nie. Die belangrikste motiewe word as volg genoem: belangstelling, algemene vooruitsigte, geldelike vooruitsigte, etiese oorwegings en bekwaamheid.

Roux vergelyk hierdie bevindings met die bestaan^{de} beroepe in Suid-Afrika. Hy klassifiseer die beroepe volgens die 1936 sensus as volg: Visserye 1%, Landbou 17.7%, Mynwese 2.7%. Nywerheid 13.8%. Vervoer en verkeer 5.9%, Handel 9.9%. Publieke Administrasie en Verdediging 2.8%. Professies 3.0%. Persoonlike Dienste 1.1%, Onafhanklikes 3.5%. Afhanklikes 36.2%, Onbepaald 3.3%. Totaal 100%. (1)

Uit Prinsloo se groepe kies 65.4% die professies terwyl daar volgens die 1936 sensus slegs 3% van die bevolking in die professies betrokke is. Die persentasie keuses slaan dus nie ooreen met die bestaande openinge nie.

Nel (1) het 'n/.....

1. Roux A.S. In Onderwysblad No.524 Nov. 1943.

Table 2.

ONTLEDING VAN BEROEPKEUSERS VAN 312 MATRIKULANTE.

Nel som sy bevindinge as volg op:- Daar is diegene wat professies soos ingenieurswese, mediese dokter e.d.m. kies waarvan die opleiding lankeen duur is, veral die kinders van welvarende ouers - omdat die finansiële sy geen moontlikheid sal lewer nie. Dan is daar die leerling wat wel vir van die professie voel weens aanleg en liefde daarvoor maar nie oor die nodige fondse beskik om daarvoor te kan studeer nie. Berroepsopleiding vir hierdie groeppe is dus des te noodsaakliker sodat hulle van vroeg af reeds daarop gewys kan word dat hulle nie op hulle ouers se rykdomme moet steun nie maar op werklike belangstelling, liefde en aanleg vir 'n bepaalde beroep.

Die tabel toon aan dat 8,6% van die proefgroep wil gaan boer. Nel het egter nie bepaal hoe en waar elkeen wil gaan boer nie, en of die nodige kapitaal aanwesig is of nie, en of daar die moontlikheid is om in besit van 'n plaas te kom ten einde 'n begin te maak nie. Nie een van die groep was egter van plan om 'n algemene landbou kursus van twee jaar te deurloop nie. Die Navorsing vind dit jammer aangesien die fasilitate vir so 'n opleiding bestaan en omdat die boerdery goeie weten/.....

goeie wetenskaplike onderlegde boere nodig het.

Die afdeling ambagte sluit die growwe sowel as die fyner ambagte in en die 4.5% seuns verteenwoordig slegs die fyner ambagte soos engineer-ambagsman, elektrisien, motorwerkstuigmakende in die lugmag ens. in. Nie een van die seuns het hul aangemeld vir die growwer ambagte soos smid, wamaker of selfs vir enige ambag in die boubedryf nie.

Die syfers toon ook aan dat 'n hele paar tot die handel aangetrokke voel. Die grootste gedeelte hiervan is egter bereid om as boekhouer by een of ander firma te werk. 'n Klein persentasie wil die handel bestudeer in die breër sin teneinde 'n besigheidsloopbaan in te slaan.

'n Betreklike groot persentasie strewe daarna om in een of ander regeringsdiens te tree. Baie van hulle sou graag verder wou studeer aan 'n universiteit maar besit nie die nodige finansies daar toe nie. Hulle planne is egter om deur buite-muurse studies verder te probeer kom.

Baie min dogters meld hulle aan vir welsynswerk en dis jammer, aangesien dit 'n rigting is wat geleidelik meer uitgebrei sal word. Nel vind dit ook opmerklik dat so min seuns hulle vir die mynwese wil laat voorberei aangesien daar baie poste oopval. (1)

Van Rensburg se opnames is gedurende die jare 1936-39 gedoen in verband met leerlinge wat die Kaaplandse skole verlaat het. Op hierdie wyse is altesaam 30,000 leerlinge se beroepskeuses nagegaan. Sy bevindinge is as volg gepubliseer in die Onderwys Gazette van 1943:-

Die meeste van die seuns is in beroepe soos boerdery, siviele diens, leërr, kantoorwerk, vakmannen en winkel-assistente opgeneem/.....

1. O.V.S. Amptelike Verslag van die Onderwysdepartement 1937.
p.111 et.cet.

te opgeneem. Dogters het dit veel moeiliker gevind as seuns om werk te vind en waar hulle werk gevind het was dit gewoonlik laagbesoldigde roetinewerk, b.v. 29.4% het winkelassisteente, fabriekswerksters of huiswerksters geword, 6.8% word verpleegsters, en 4.3% vind openinge in die siviele diens.

Van die werksoekers het 53.7% std.VI behaal en 13% kon nie std.VI behaal nie. Die grootste persentasie skoolverlaters (t.w. 4%) verlaat die skool by std. VI. 46.3% het verder studeer en 15.5% het matrikuleer. Daar is gevind dat seuns oor die algemeen langer op skool bly as die dogters, b.v. 49.5% van die seuns het verder as std. VI geleer teenoor 42.4% van die dogters. Aan die anderkant is gevind dat van die dogters wat matrikuleer het 55.8% verder studeer het teenoor 42% seuns.

Sedert 1936 tot 1939 was daar 'n styging in die persentasie leerlinge wat 'n hoërskool-kursus gevolg het voordat hulle die skool verlaat het. Meeste van die seuns wat 'n hoërskool of gedeeltelike hoërskool loopbaan gevolg het kon werk kry as kerke in die siviele diens, spoorweë, poskantoor, banke, assuransie maatskappye en ander kantore. Alleen één agste van die leerlinge wat 'n hoërskool-loopbaan gevolg het, het na die boerdery gegaan. Beide vir boere en vir werkloses het die persentasie gestyg met die daling van die standaard van skoolverlating. Hierdie feite was meer van toepassing op die kleiner plekke as op die groter dorpe.

Die vooruitsigte vir goeie werk vir seuns wat die skool na std. VI verlaat het, was swak. Die meeste van hulle het boerdery gekies; waarskynlik kom hierdie groepe van plase en kan nie ander werk verkry nie, of bly werkloos. Die persentasie leerlinge wat boerdery assulks kies verhoog met die daling van /.....

ling van die onderwysstandaard.

Die meeste van die dogters wat na sulke beroepe soos winkel-assistente, vak-werkers en huiswerkers gegaan het, asook die wat werkloos bly, het die skool verlaat voor std. VI. Die wat klerke in die siviele diens, poskantoor, banke en ander kantore word ^{het} het in std. VIII of X geslaag.

Die toelatings vereistes vir verpleegsters is std. VIII, tog is gevind dat 46% van hulle reeds matrikuleer het en 14% std. IX passeer het, d.w.s. ongeveer 60% het hoër kwalifikasies as die basiese vereistes gehad.

Die aard van die werk wat gevind is het hoofsaaklik in verband gestaan met die beroepsmoontlighede van die omgewing. So het b.v. meer seuns in die groter dorpe bodes en klerke geword en dié in die kleiner dorpe het boere geword. Dit was gevind dat hoe kleiner die plek was waar die kind die skool verlaat het des te kleiner was sy kans om werk van enige aard te vind.

Dogters van groot dorpe het gewoonlik werk in fabrieke, kantore of winkels gevind. 'n Groter persentasie dogters van die plattelandse dorpe (met 'n bevolking van 10,000) het verpleegsters geword. Baie van hulle wat van hierdie plekke afkom moes werk vind as huishoudsters of was werkloos, terwyl minder van hulle werk gevind het in fabrieke, kantore en winkels.

In vergelyking met die kleiner plekke het 'n kleiner persentasie leerlinge van die groter dorpe (met 'n bevolking van oor 10,000) skool verlaat by matriek en 'n groter persentasie by std. VI.

Daar is min verskil in die persentasies van leerlinge wat van dorpe of klein dorpies gekom het wat boerdery opgeneem het na matrikulasié. (1)

1. Dr. van Rensburg in Kaaplandse Onderwys Department: Education Gazette vol. XLII No. 4 p. 199 et. seq. 1943.

h. Opsomming en gevolgtrekkings:

Die voorgaande toon duidelik dat daar nie net 'n subjek-tief-gevoelde behoeftes aan beroepsleiding bestaan nie, maar dat dit wetenskaplik bewys is dat sekere persone as't wêre vir sekere werk uitgeknip is en dat hulle alleen gelukkig is en werkelik goeie werk lewer as hulle die bepaalde beroep kies waarvoor hulle lus en in sommige gevalle, aanleg het. Die onderwys moet hierdie menslike verskynsel in ag neem, en deur gebruik te maak van die kennis tot sy beskikking gestel deur die industriële sielkunde, kan dit vir die leerling tot veel nut wees. Die skoolwese moet sigself so organiseer dat dit gedurende die periode wat die kind in die skool is die nodige leiding, sovér dit in sy vermoë is, aan die kind kan verskaf. Daar is reeds voldoende data in Suid-Afrika versamel in verband met beroepskeuses van leerlinge om 'n aanduiing te gee in watter rigting daar gewerk moet word. Hiervan ^{met} ons onderwyssstelsel deeglik kennis neem en sigself daarby aanpas. Wat die probleem van die beroepsleidings-organisasie, wat aan hierdie eise moet voldoen, word in die volgende hoofstuk behandel.

BIBLIOGRAFIE.

I. AUTEURS:-

- Bloomfield M. The Vocational Guidance of Youth. Houghton Mifflin Coy. Boston 1911.
- Bloomfield M. Readings in Vocational Guidance. Ginn and Coy. Boston etc. 1915.
- Burt C. Vocational Diagnosis in Industry and at School. Lectures on Industrial Administration. Pitman. London 1930.
- Burt H.E. Principles of Employment Psychology. Houghton Mifflin. N.Y. 1926.
- Brewer J.M. Education as Guidance. MacMillan Coy. N.Y. 1935.
- Coetzee J.C. Inleiding tot die Algemene Empiriese Opvoedkunde. Pro Ecclesia Drukkery. Stellenbosch. 1942.
- Edgerton A.H. Vocational Guidance and Counselling. MacMillan N.Y. 1928.
- Macrae A. The Case for Vocational Guidance. Pitman. London. 1934.
- Myers G.E. The Problem of Vocational Guidance. MacMillan N.Y. 1929.
- Myers G.E. Principles and Techniques of Vocational Guidance. McGraw Hill Book Coy. Inc. N.Y. 1941.
- Münsterberg H. Psychology and Industrial Efficiency. Constable. London 1913.
- Menger C. The Significance of Vocational Choices of School children and College Students. Privaat druk N.Y. 1932.
- Norton T.L. Education for Work. The Regents Inquiry. McGraw Hill N.Y. 1938.
- Oakley C.A. and Macrae A. Handboek of Vocational Guidance. Univ. of London Press. London 1937.
- Prinsloo M.J. Beroepskeusevoorligting deur Skool en Jeugraad. Potchefstroom Herald. 1933.
- Sparling E.J. Do College students Choose Vocations wisely. Teachers Columbia College U.P. N.Y. 1933.
- Vernon P.E. The Measurement of Abilities. University of London Press. Ltd. 1940.

II. RAPORTE? BLOUBOEKE, VERSLAE:-

- a. Transvaalse Onderwysdepartement. Jaarverslae 1938-40.
- b. Oranje Vrystaatse Onderwysdepartement. Jaarverslae 1936-40.
- c. Kaaplandse Onderwys gazette. 1936-40.

III. TYDSKRIFTE:-

Onderwysblad. No. 524 Nov. 1943.